

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.

© The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

Ilias și Ahmed v. Ungaria [MC] - [47287/15](#)

Hotărârea din 21.11.2019 [MC]

Articolul 3

Expulzare

Eșecul statului reclamat de a evalua riscul refuzului de acces la procedurile de azil într-un stat terț prezumat a fi sigur, inclusiv riscul întoarcerii: *încălcare*

Tratament degradant

Condiții de limitare în zona de tranzit: *nicio încălcare*

Articolul 5

Articolul 5-1

Privarea de libertate

Limitarea *de facto* care a durat douăzeci și trei de zile în zona de tranzit de la frontiera terestră: *inadmisibilă*

În fapt – Reclamanții, cetățeni ai statului Bangladesh, au ajuns în zona de tranzit situată la granița dintre Ungaria și Serbia și au depus cereri de azil. Cererile lor au fost respinse, iar ei au fost escortați înapoi în Serbia.

În procedurile din fața Curții, aceștia s-au plâns, *inter alia*, că privarea lor de libertate în zona de tranzit a fost ilegală, că condițiile detenției presupus ilegale a acestora au fost inadecvate și că expulzarea lor în Serbia i-a expus unui risc real de supunere la un tratament inuman și degradant.

Într-o hotărâre din 14 martie 2017 (a se vedea [Nota informativă 205](#)), o Cameră a Curții a reținut, în unanimitate, că a existat o încălcare a articolului 3 în privința expulzării reclamanților în Serbia și o încălcare a articolului 5 § 1. În opinia Curții, autoritățile maghiare au ignorat rapoartele statului și alte probe prezentate de reclamanți, încălcând, astfel, articolul 3, și impunând o sarcină incorectă și excesivă a probelor. Ele nu le-au furnizat reclamanților informații suficiente. Cu privire la articolul 5 § 1, reclamanții au fost lipsiți de libertatea lor fără nicio decizie formală a autorităților, doar pe baza unei dispoziții generale legale interpretate elastic.

De asemenea, Curtea a reținut, în unanimitate, că nu a existat nicio încălcare a articolului 3 cu privire la condițiile de detenție în zona de tranzit, dar au existat încălcări ale articolului 5 § 4 și ale articolului 13 coroborat cu articolul 3.

Pe 18 septembrie 2017, cazul a fost trimis la Marea Cameră, la solicitarea Guvernului.

În drept – Articolul 3

(a) Expulzarea în Serbia

Reclamații nu au părăsit zona de tranzit din proprie voință. Prin urmare, îndepărtarea reclamanților din Ungaria a fost imputabilă statului reclamat.

Conținutul obligațiilor statului care expulzează în baza articolului 3 varia dacă țara de primire era țara de origine a solicitanților de azil sau o țară terță și, cea din urmă situație, dacă statul care expulzează a efectuat o examinare în fond a cererii de azil sau nu.

Curtea a mai reținut că, în toate cazurile de îndepărtare a unui solicitant de azil dintr-un stat contractant într-un stat terț intermediar, fără examinarea cererii de azil în fond, indiferent dacă statul terț primitor este un stat membru al UE sau nu, dacă este un stat parte la Convenție sau nu, era de obligația statului reclamat să examineze în detaliu problema existenței unui risc real ca solicitantului de azil să-i fie refuzat accesul, în țara

terță gazdă, în cadrul unei proceduri adecvate în materia azilului, care să-l protejeze de returnare, adică de îndepărtarea directă sau indirectă spre țara de origine, fără o evaluare adecvată a riscurilor cu care se confrunta, din perspectiva articolului 3. Dacă s-a stabilit că garanțiile existente, în acest sens, erau insuficiente, articolul 3 presupunea o obligație ca solicitanții de azil să nu fie returnați în țara terță.

În plus față de această chestiune principală, în cazul în care presupusul risc de a fi supus unui tratament contrar articolului 3 privea, de exemplu, condițiile de detenție sau condițiile de viață pentru solicitanții de azil într-o țară terță gazdă, acel risc era, de asemenea, evaluat de către statul care expulzează.

Dacă s-a constatat *ex post facto* în procedurile naționale sau internaționale că solicitantul de azil nu s-ar afla în pericol în țara de origine, acest fapt nu putea servi la absolvirea retroactivă a statului de obligațiile procedurale descrise mai sus. Dacă ar fi fost altfel, solicitanții de azil care se confruntau cu pericolul morții în țara lor de origine puteau fi returnați în mod legal și rapid în țări terțe „nesigure”. O asemenea abordare ar face, în practică, interdicția aplicării de rele tratamente în cazurile de expulzare a solicitanților de azil lipsită de sens.

Cu privire la solicitanții de azil ale căror pretenții erau nefondate sau, mai mult, care nu aveau nicio îndreptățire legată de vreun risc relevant care să reclame protecție, statele contractante erau libere, sub rezerva obligațiilor lor internaționale, să respingă revendicările pe fond și să-i returneze în țara de origine sau într-o țară terță care i-ar fi acceptat. Forma unei asemenea examinări pe fond ar depinde, în mod obișnuit, de seriozitatea susținerilor și de probele prezentate.

În acest caz, pe baza Legii maghiare a azilului care prevedea inadmisibilitatea cererilor de azil într-o serie de circumstanțe și care reflecta alegerile făcute de Ungaria în transpunerea dreptului UE relevant, autoritățile maghiare nu au examinat cererile de azil ale solicitanților de azil pe fond – adică dacă reclamanții riscuau să fie supuși relor tratamente în țara lor de origine, Bangladesh. În schimb, autoritățile maghiare au declarat inadmisibile cererile de azil pe baza faptului că solicitanții veneau din Serbia, stat care, potrivit autorităților maghiare, era o țară terță sigură și, prin urmare, putea prelua responsabilitatea examinării în fond a cererilor de azil ale solicitanților de azil.

Ca o consecință, esența cererilor reclamanților în baza articolului 3 constă în faptul că aceștia au fost excluși, în ciuda indicațiilor clare că nu vor avea acces în Serbia, de la o procedură adecvată de azil, aptă să-i protejeze împotriva înlăturării.

De vreme ce decizia imputată autorităților maghiare de a-i înlătura pe reclamanți în Serbia nu avea legătură cu situația din Bangladesh și cu fondul cererilor de azil ale reclamanților, nu ținea de sarcina Curții să examineze dacă reclamanții riscuau să fie supuși relor tratamente în Bangladesh. De asemenea, nu era de competența Curții să acționeze ca o primă instanță și să se ocupe de aspecte ale fondului cererilor de azil într-o situație în care statul reclamat a ales – în mod legitim – să nu se ocupe de acestea și, în același timp, în care expulzarea imputată s-a bazat pe aplicarea conceptului de „țară terță sigură”. Problema existenței unei revendicări justificate cu privire la riscurile care cad sub incidența articolului 3 în țara de origine erau relevante în cazurile în care statul care expulzează s-ar fi ocupat de acestea.

Prin urmare, Curtea a trebuit să examineze: (i) dacă aceste autorități au avut în vedere informațiile generale disponibile despre Serbia și despre sistemul său de azil într-un mod adecvat și din proprie inițiativă; (ii) dacă reclamanților li s-a oferit o oportunitate suficientă pentru a demonstra că Serbia era o țară terță sigură în cazul lor particular; și (iii) dacă autoritățile maghiare nu au avut în vedere presupusele condiții inadecvate de primire pentru solicitanții de azil în Serbia.

Autoritățile maghiare s-au bazat pe o listă de „țări terțe sigure” stabilită printr-un decret guvernamental, care pornea de la prezumția că țările enumerate sunt sigure.

Convenția nu le interzicea statelor contractante să stabilească liste de țări prezumate a fi sigure pentru solicitanții de azil. Statele membre ale Uniunii Europene procedau astfel, în special, în conformitate cu [Directiva privind procedurile de azil](#). Totuși, orice prezumție că o anumită țară este „sigură”, bazată pe deciziile referitoare la un solicitant individual de azil, trebuia să fie susținută suficient, de la început, de o analiză a condițiilor relevante din acea țară și, în special, a sistemului său de azil. Totuși, în acest caz, procesul decizional nu a implicat o evaluare completă a riscului creat de lipsa unui acces efectiv la procedurile de azil în Serbia, inclusiv a riscului de îndepărtare.

Mai mult, în cazul reclamanților, deciziile de expulzare au ignorat constatările de autoritate ale UNHCR cu privire la existența unui risc real de refuz al accesului la o procedură de azil efectivă în Serbia și îndepărtarea rapidă din Serbia în Macedonia de Nord, și apoi în Grecia și, prin urmare, de a fi supus în Grecia la condiții incompatibile cu articolul 3.

Autoritățile maghiare au exacerbat riscurile cu care se confruntau reclamanții, determinându-i să intre ilegal în Serbia, în loc să negocieze o întoarcere organizată pentru a obține garanții de la autoritățile sârbe.

În fine, cu privire la argumentul Guvernului că toate părțile la Convenție, inclusiv Serbia, Macedonia de Nord și Grecia, aveau aceleași obligații și că Ungaria nu va suporta o sarcină suplimentară pentru a compensa sistemele lor deficitare de azil, nu s-a constatat că acesta este un argument suficient pentru a justifica eșecul Ungariei – care a optat pentru neexaminarea fondului cererilor de azil ale reclamanților – de a-și îndeplini propria obligație procedurală care decurgea din caracterul absolut al interzicerii aplicării de rele tratamente prin articolul 3.

În concluzie, statul pârât nu și-a îndeplinit obligația procedurală, în baza articolului 3, de a evalua riscurile de tratament contrare acestei prevederi înainte de a returna reclamanții din Ungaria.

Concluzie: nicio încălcare (unanimitate).

(b) Condiții de limitare în zona de tranzit

Marea Cameră a aprobat analiza Camerei, în cazul din discuție, cu privire la condițiile fizice în care reclamanții au trăit în timp ce erau limitați în zona de tranzit. Reclamanții au fost limitați la o suprafață închisă de aproximativ 110 metri pătrați timp de douăzeci și trei de zile. Alături de acea zonă, li s-a oferit o cameră într-unul din mai multe containere dedicate. Camera conținea cinci paturi, iar în acea perioadă, reclamanții au fost singurii ocupanți. Condițiile de igienă erau bune, iar persoanelor care stăteau în zonă li s-a asigurat mâncare de o calitate satisfăcătoare și îngrijiri medicale, putând să-și petreacă timpul în aer liber, după necesitate. Ei au avut posibilitatea de a contacta cu alți solicitanți de azil, reprezentanți ai UNHCR, ONG-uri și un avocat. Reclamanții nu erau mai vulnerabili decât oricare alt solicitant de azil adult deținut în acea perioadă. Chiar dacă reclamanții au fost afectați, cu siguranță, de incertitudinea detenției și chiar dacă erau aplicabile garanțiile legale împotriva detenției arbitrare, perioada relevantă scurtă și faptul că reclamanții erau la curent cu evoluțiile procedurale ale procedurii de azil, care se desfășura fără întârzieri, arătau că efectul negativ al unei asemenea incertitudini asupra lor a fost unul limitat. Pe scurt, situația reclamanților nu a atins nivelul minim de gravitate necesar pentru a constitui un tratament inuman, în sensul articolului 3.

Concluzie: nicio încălcare (unanimitate).

Articolul 5 §§ 1 și 4: Aplicabilitate

Pentru a face deosebire între o restricție impusă libertății de mișcare și privarea de libertate în contextul deținerii solicitanților de azil, abordarea Curții a trebuit să fie practică și realistă, având în vedere condițiile și provocările actuale. Era important să se recunoască, în special, dreptul statelor, sub rezerva obligațiilor lor internaționale de a-și controla frontierele și de a lua măsuri împotriva străinilor care eludează restricțiile privind imigrația.

Pentru a stabili deosebirea dintre o restricție impusă libertății de mișcare și privarea de libertate în contextul limitării străinilor în zonele de tranzit aeroportuar și în centrele de primire pentru identificarea și înregistrarea migranților, factorii avuți în vedere de Curte ar putea fi rezumați după cum urmează: (i) situația individuală a reclamanților și alegerile lor; (ii) regimul juridic aplicabil al țării respective și scopul acestuia; (iii) durata relevantă, în special în lumina scopului și a protecției procedurale de care beneficiază reclamanții în timpul evenimentelor; și (iv) natura și gradul restricțiilor reale impuse sau experimentate de reclamanți.

Acest caz privea, aparent pentru prima dată, o zonă de tranzit situată la frontiera terestră dintre două state membre ale Consiliului European, în care solicitanții de azil trebuiau să rămână în așteptarea examinării admisibilității cererilor lor de azil.

Reclamanții nu au trecut frontiera dinspre Serbia din cauza unui pericol direct și imediat la adresa vieții sau a sănătății lor în această țară, ci au făcut-o din proprie voință. Au intrat în zona de tranzit din proprie inițiativă.

Dreptul statelor de a controla intrarea străinilor pe teritoriul lor a implicat, în mod necesar, ca autorizarea de admitere să poate fi condiționată de respectarea cerințelor relevante. Prin urmare, în lipsa altor factori importanți, situația unei persoane care solicită intrarea în țară și așteaptă o perioadă scurtă de timp pentru verificarea dreptului său de intrare nu putea fi descrisă ca o privare de libertate imputabilă statului, de vreme ce, în asemenea cazuri, autoritățile statului nu au întreprins vis-à-vis de persoană niciun alt pas decât să reacționeze la dorința sa de intrare în țară, prin efectuarea verificărilor necesare.

Atât timp cât șederea reclamantului în zona de tranzit nu a depășit, în mod semnificativ, timpul necesar pentru examinarea unei cereri de azil și atât timp cât nu au existat circumstanțe excepționale, durata în sine nu putea afecta analiza Curții cu privire la aplicabilitatea articolului 5 de o manieră decisivă. Era, în special,

cazul în care persoanele aflate în așteptarea examinării cererilor de azil beneficiau de drepturi procedurale și de garanții împotriva perioadei excesive de așteptare. Faptul că reglementările interne limitează durata șederii în zona de tranzit avea o importanță deosebită în această privință.

Întinderea zonei și modul în care era controlată presupuneau limitarea semnificativă a libertății de mișcare a reclamanților de o manieră similară cu cea caracteristică anumitor tipuri de spații de detenție de regim facil.

Pe de altă parte, în timp ce așteptau demersurile procedurale necesare în privința cererilor de azil, reclamanții au trăit în condiții care, deși implicau o restricție semnificativă a libertății lor de mișcare, nu le-au limitat libertatea în mod inutil sau într-o măsură sau de o manieră care nu avea legătura cu examinarea cererilor lor de azil. În fine, în ciuda dificultăților semnificative provocate de un aflax masiv de solicitanți de azil și de migranți la frontieră, reclamanții au stat doar douăzeci și trei de zile în zonă, perioadă care nu depășea ceea ce era strict necesar pentru a se verifica dacă dorința reclamanților de a intra în Ungaria pentru a solicita azil ar putea fi realizat. Situația reclamanților nu a fost influențată de nicio acțiune a autorităților maghiare.

Mia mult, este semnificativ faptul că, spre deosebire de persoanele limitate într-o zonă de tranzit aeroportuar, cele plasate într-o zonă de tranzit la frontiera terestră – cum este cazul reclamanților – nu au nevoie să se urce într-un avion pentru a se întoarce în țara din care au venit. Reclamanții proveneau din Serbia, țară care a aderat la [Convenția de la Geneva privind statutul refugiaților](#) și al cărei teritoriu era imediat adiacent zonei de tranzit. Prin urmare, din punct de vedere practic, posibilitatea de a părăsi frontiera terestră a zonei de tranzit era nu doar teoretică, ci și realistă.

Acolo unde, ca în cazul în discuție, suma tuturor celorlalți factori relevanți nu indica o situație de privare *de facto* de libertate și dacă era posibil pentru solicitanții de azil, fără o amenințare directă la adresa vieții sau sănătății lor, cunoscută sau adusă la cunoștința autorităților, la acel moment, să se întoarcă în țara terță intermediară din care au venit, nu se putea considera că articolul 5 este aplicabil situației lor într-o zonă de tranzit la frontiera terestră, unde așteptau examinarea cererilor lor de azil, pentru că autoritățile nu și-au respectat obligațiile separate potrivit articolului 3. Convenția nu poate fi citită ca impunând de o asemenea manieră o legătură între aplicabilitatea articolului 5 cu o problemă separată privind respectarea articolului 3 de către autorități.

În circumstanțele prezentei cauze și în contrast cu situația din unele cazuri privind zonele de tranzit aeroportuar, în special din cazul *Amuur v. Franța*, riscul pierderii dreptului reclamanților la examinarea cererilor de azil în Ungaria și temerile lor cu privire la accesul insuficient la procedurile de azil în Serbia, deși relevante în privința articolului 3, nu le oferea reclamanților posibilitatea teoretică a părăsirii zona de tranzit în direcția Serbiei. Curtea nu a putut accepta că aceste temeri în sine, în ciuda tuturor celorlalte circumstanțe din acest caz (care erau diferite de cele obținute din cazurile referitoare la zonele de tranzit aeroportuar), erau suficiente pentru a face incident articolul 5. O asemenea interpretare a aplicabilității articolului 5 ar extinde conceptul de privare de libertate dincolo de sensul său avut în vedere prin Convenție.

Prin urmare, riscurile în discuție nu au avut efectul de a face involuntară șederea reclamanților în zona de tranzit din punctul de vedere al articolului 5 și, în consecință, nu a putut declanșa, de la sine, aplicabilitatea acestei prevederi.

Concluzie: inadmisibilă (incompatibilă *ratione materiae*).

Articolul 41: 5,000 EUR pentru fiecare reclamant dintre cei doi, în privința prejudiciului moral suferit.

(Vezi, de asemenea, fișa informativă la [cazul „Dublin”](#); *T.I. v. Regatul Unit* (dec.), [43844/98](#), 7 martie 2000, [Nota informativă 81](#); *M.S.S. v. Belgia și Grecia* [MC], [30696/09](#), 21 ianuarie 2011, [Nota informativă 137](#); *Mohammed Hussein și alții v. Olanda și Italia* (dec.), [27725/10](#), 2 aprilie 2013, [Nota informativă 162](#); *Tarakhel v. Elveția* [MC], [29217/12](#), 4 noiembrie 2014, [Nota informativă 179](#); și *Paposhvili v. Belgia* [MC], [41738/10](#), 13 decembrie 2016, [Nota informativă 202](#). Vezi, fișa informativă privitor la [Condițiile de detenție și tratamentul prizonierilor](#); *Amuur v. Franța*, [19776/92](#), 25 iunie 1996; *Shamsa v. Polonia*, [45355/99](#) și [45357/99](#), 27 noiembrie 2003, [Nota informativă 58](#); *Mogoș v. România* (dec.), [20420/02](#), 6 mai 2004, [Nota informativă 79](#); *Mahdid and Haddar v. Austria* (dec.), [74762/01](#), 8 decembrie 2005, [Nota informativă 81](#); *Riad și Idiab v. Belgia*, [29787/03](#) și [29810/03](#), 24 ianuarie 2008, [Nota informativă 104](#); *Nolan și K. v. Federația Rusă*, [2512/04](#), 12 februarie 2009, [Nota informativă 116](#))